

ХРИСТО БОТЕВ ДА ДРАСНЕМ КИБРИТА НА ВЪСТАНИЕТО

Част 0 от „Вестник „Знаме““

chitanka.info

Букурещ, 11 януария

Редът е сега да поговорим за самата наша емиграция и да кажем своите две думи за характерът и за направлението на оние революционни идеи, които са хванали вече корен в животът на нашият народ и които твърде скоро трябва да дадат други бои на картата на Балканският полуостров и твърде скоро да притурят нови и светли страници в историята на южните славяни. И ние така също, както и по-голямата част от нашите предшественици емиграционни публицисти, сме били сякога с такова убеждение, че колкото повече се увеличава числото на нашата емиграция отсам Дунавът и колкото повече в тая част от народът ни се появяват развити, здрави и способни личности, толкова повече се увеличава силата на нашият народен протест против робството, толкова повече се осигурява началото на нашата политическа свобода и толкова повече шансове за успех придобива нашата свята и необходима народна революция.

Ако това убеждение и да е право теоретически, т.е. ако и да е основано на сичкият здрав смисъл на народните революции или, по-право да кажем, на народните освобождения, но скръбните факти, които се случиха през последните няколко години в нашият скитнически живот и които чегато със свинец обляха множество изкуствено разпалени сърца и множество изкуствено раздразнени мозъци, успяха донейде да изменят това почти общо убеждение и да докажат на тие същи сърца и мозъци, че това убеждение е непрактично, безумно и даже вредително за народът ни. Секи, който е следил колко-годе за развитието на нашата емиграция, трябва да помни в какво утешително^[1] настроение бяха нейните духове в 1867 и в 1868 години и какво благотворно влияние има това настроение на сичката маса на нашият народ. Хайдушките революционни чети, които возвестиха могъществената дума свобода в самата негова среда и които показаха какво може да направи българинът с оружието в ръцете си; Централният таен революционен комитет, който хвърли прах в очите на Турция и който помисли, че от това непременно ще да излезе душата на болният човек; най-послед даже песните в букурещките и в браилските кръчми, които се пееха от нашите голи и гладни майчини и бащини синове — сичкото това се отзоваваше в народът с пълнен пулс на нова енергия и с пълна надежда на едно близко и всеобщо въстание.

Видеше се, че турският китап^[2], в който са записани нашите безчовечни страдания и меденият месец на османлиите, беше преброен до последното свое листо. Но ето, после Петрушанското събитие и после множество други маловажни демонстрации от страната на нашите улични херои, румънското правителство изяде „колективната плесница“ от хер Байста, хвърли своето червено знаме и постъпи на полицейска служба у агите. То премести няколко души от нашите по-главни деятели из кръчмите в полицията, из редакциите в пушкарията и из един град в други и сякаш чегато с волшебен жезъл махна и унищожи освобождението на българският народ! Какво произлезе от това? Печални, скръбни и възмутителни последствия! Петрушанският херой загина със слава и с отворени очи; останалите негови другари наведоха глава и уловиха се за мотиката; а оние пламенни и щедри патриоти, които се приготвяваха за министерски портфейли и които бяха готови да пожертвуват даже една част от греховете си за България, уплашиха се от бялата шапка на Когалничановото министерство, с което мислеха да водят дипломатически преговори из престолният град на своето отечество, скриха се в своите миши дупки и не пропуснаха срокът ни на една полица.

Така се свърши дейността на нашата емиграция, а с нея заедно политическата и журналната дейност на множество безцветни и спекулативни личности, според понятията на които патриотизмът е бил средство за прехрана, революцията средство за обогатяване, а свободата средство за достигане до високи почести и слава. Разбира се, че после еичката тая кървава комедия духът на новото време и идеята за революция трябваше да остави левият бряг на Дунавът и да се пренесе на богатата и плодородна почва на Балканският полуостров. Така се и случи. От 1868 година, т.е. от онова време, когато българският народ видя така доблестно пролеяната кръв на своите синове и когато се увери, че Турция си носи душата в зъбите, сичката дейност на неговите честни и искрени патриоти се ограничи само в пропагандчранияето тая вдея и в приготвлението духовете ла наетунающите нови събития? така щото в продължението на 78 години ние виждаме, че от една страна естествената, но неорганизованата. както трябва пропаганда, а от друга — безчовечните мъки, неволи и страдания, които са довели народът до отчаяние, са

постигнали донейде своята цел. Народът е готов да захвърли своето робско рало и да се залови за решението на своята крайно несносна съдба; но нему, както и на всеки един народ, който се би намирал в подобно положение, не достига оная солидарност между неговите части, която е необходима, за да събере силите му в едно цяло и да произведе желаното действие.

И наистина, в продължението на последните няколко години ние видяхме, че както народът, така и неговата емиграция не можаха да направят нищо отделно. На емиграцията не достигаше помощта на народът, а на народът не достигаше помощта на емиграцията. И така от сичкото това се ражда въпрос, който ние няма никак да сбъркаме, ако го наречеме въпрос за нашето бъдъще и въпрос за нашето съществуване по лицето на земята. Да разгледаме тоя въпрос и да видиме де лежи неговото решение.

Секи вече знае, че българският народ се намира под игото на едно до такава степен варварско и подозрително правителство, щото не само сяко едно свободно или човеческо проявление в неговият живот, но и самото негово съществуване се счита за бунт, за престъпление и за посягане връз животът на Османовата империя. Разбира се, че при таква положение на работите, за да може да се излезе на краят, т. е, да се пригответи по-скоро денят на нашето освобождение, то е необходимо нужно, щото извън тоя европейски Китай да се намери или, ако не съществува, то да се създаде такава една корпорация, която да покрие Балканският полуостров с мрежата на революционната пропаганда, да прибере нейните жици в една галваническа батерия и по тях, като по психически телеграф, да дава тон и направление на сяка една обмислена народна демонстрация и на сяко едно разумно човеческо стремление по пътят на истинната свобода. Тая корпорация трябва да събере в едно цяло разпръснатите и разединените сили на народът, да ги подложи под точна и вярна сметка и паралел със силите на притеснителите и когато вече види, че тие сили са цели, здрави и достатъчни, за да строшат петивековните ръждясали вериги на робството, изведнаж да драсне кибритът на въстанието и да осветли свободата на Балканският полуостров. А ние какво правиме? За тоя кибрит и за стремленията на нашият народ отдавна вече е захванал да говори почти сичкият свят и отдавна вече даже и самите европейски дипломати са се убедили, че само тоя кибрит е в право и в състояние

да запали и да изгори Турция и само той ще може да даде край на трънливият, на опасният и на нерешимият другояче Восточни вопрос; а ние, т.е. нашата емиграция и така наречените водители на нашият народ, слушаме с особено целомъдрие тие химни, благодарни сме, че и назе хората захванаха да считат за народ и за човеци, и чакаме то Русия да се умилостави и да дойде да ни избави, то Сърбия да се реши и да ни помогне, то Гърция да се убеди и да ни придружи, то сам бог да слезе от небето и да ни даде ум и разум и печени прасци.

И така, ако ние и да сме уверени, че както после денят настава нощ, а после нощта ден, така и нашият народ скоро ще да се реши да излезе на видело и да разреже възелът на своето съществуване, но като виждаме, че ние, т.е. пак нашата емиграция, се не простираме понадалеч от едно просто желание да му се помогне и за това употребяваме различни диети, микстури^[3] и слабителни, то не можеме да не кажем, че успехът на неговото възбунтувание е твърде съмнителен и че в такъв случай сичката отговорност пред историята ще да се струпва на нашите умни и разсъдителни глави. Ще да повториме: идеята за твърде близко въстание против европейските диваци е проникнала вече в сърцето както на нашето младо поколение, така и на оная маса от народът, която при днешното свое положение не очаква друго нищо, освен глад, мор или крайна сиромашия. А гладът, морът и сиромашията са такива страшни двигатели на революцията, щото за един залък хляб или за една крачка напред човекът не жалее ни жената си, ни децата си, ни имотът си, ни животът си; а у българинът сичкото това е вече отнемено, погазено, продадено и осквернено. Още една безплодна година, и той ще да издигне косата против причините на своята смърт, пък — или загинал, или оживял — той ще да турне край на своите воловски теглила. Какви последствия ще да произлязат от това? При днешният прогрес на цивилизацията както в изстребителните оръдия, така и в онова човеколюбие, което показаха европейските народи в последните войни и с което особено се отличава полудивото турско племе, Балканският полуостров ще да се преобърне на касапница и може би ще да запустее още веднаж така също, както е запустявал във времето на римското владичество и във времето на великото преселение на народите. Пред очите на нашият народ лежат две злини: или да остане под игото на турците и да достигне до такова състояние, в каквото се е намирал например

израилският народ във времето на инквизицията, или да прегърне революцията и да излезе на неравна борба против своите угнетители. От тие две злини той ще да приеме последната и ще да се бори или за смърт, или за живот. „Но какво можем ние да направим?“ — ще да попита някой от нашите действително родолюбиви емигранти. Ех, господо, вие видяхте какво можаха да направят нашите една шепа юнаци при Кара Исин и видели би какво може да направи сичкият наш народ, ако да би имал той добро оръжие, добри водители и оная малка помощ, която той не можа да посрещне в 1868 година! Знаете ли сега какво иска и какво очаква от нас нашият нещастен и поробен народ? Ако знаете, то ние трябва да бъдем готови секи ден, сяки час и сяка минута да поднесем своята лепта пред олтарят на неговата свобода, защото страшният съд е вече близо и робът не ще да търпи.

[1] Обнадеждащо. ↑

[2] Книга. ↑

[3] Течно лекарство от няколко вещества. ↑

Издание:

Вестник „Знаме“, I, бр. 5 от 12 януари 1875 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.